

Смерть з нічого

Поема про марш плутонію
42 рази кожні 42 секунди навколо Чорнобиля
Паскаль Рюефф

Переклад : Ольга Мітроніна
с. Городешина, жовтень 2014 р.

www.tchernobyl.fr

Альфа

В понеділок уранці на другому тижні
Бог встає не з тої ноги.

Чи він шойно помітив, що його мирний задум стане хижачьким?

У вівторок уранці на новій планеті
Даровано шанс усім мордам життя, відтінкам буття тощо
Атмосфера – це ніжна фольга.

На завтра уранці
Розхитує Дехто своє просякнуте бензином серце у квітневім гаю

У четвер уранці...

І т.д.

1

Ранком понеділка тижня під номером три
Земля пласка і загороджена з боку, весь океан витіка

У вівторок зрання в булькоті живота
Вся земля на собі замикає краї.
Наступного ранку – кругла земля,
Ранком в четвер там гасають живі.

Уночі на суботу на Сході десь
Діра вироста всередину

І земля починає вивертатися вниз,
А час – давати задній хід.

І живі починають
Вислизати назовні.

2

Уночі на суботу монстр чхає

Майже одразу діра траву згризає, дерева хапає,
Листя в бруньки складає, бруньки воліли б повернутися назад у дерево.
Мужик, що вудить рибу на березі озера повертається з чорним обличчям:
Дихання монстра його засмаглявило.

Друга ночі, відкрилась діра
І теплі сузір'я викида.

Двадцять шосте квітня дві тисячі шостий. Ми наближаємось до діри.
Приїжджаємо на блок пост в звичному одязі.
Взуття обгорнуте целофаном.

Боїмось, що на нас впадуть невидимі краплі діри.

Боїмось, що на нас впадуть невидимі краплі діри.

3

В Чорнобилі все виглядає не так жахливо.
Загороди з сучасного різучого колючого дроту на приголомшеній рівнині.

Робочі в рукавичках метуть край трави
На роті пелюстка, голови в білих хустках.

Колба Гейгера рахує краплі, тріщить.
Виключиш, й не буде більше й звуку тут, де ми так далеко від метушливого світу.

Ну от. Ми на краю діри.
Її сердечко б'ється, таке темне. Воно не смердить.
Саркофаг дихає безшумно, як пов'язка.
І не смердить.

4

26-го квітня 1986 року
Четвертий реактор Чорнобильської атомної станції, що в Україні
Додолю кидає шапку.

Цей жест несумісний з жодним навмисним рухом людської породи.

Його не передбачили.
Й нікому знати, як позбирати монстрові чхання.

Питання стоїть уже двадцять років.

Чорнобиль!

Її величність смерть відкрила виразку
Загадковішу, ніж її вірусне військо.
Який прорив у цьому, шановно!

Тканина зрозумілого світу розчинилася.

5

На заході усе під бронєю, кажуть експерти,
Ризик близький до нуля.

Усе броньовано, пані та панове, з'єднання під контролем, ми оволоділи
мистецтвом пропускних коридорів.

Ризик близький до нуля.

З нудьги він простягує пальці, мацає спайки, лапає вартового... Завжди є
слабина.

Ризик близький до нуля.

Тенденція – це безодня. Хочемо йти туди без світла?

Агов!

Хочемо йти туди без електражного
Світла?

6

Вимкніть, будь ласка, світло.

Й подайте свого експерта, щоб я виваляв його у багні.

Щоб він пригадав, звідки він, щоб походив босяка.

Щоб понадіявся трохи в садку, щоб похлюпався у ріці.

Щоб пив воду тільки з криниці, щоб він дихав, щоб розмірковував.
Довго.

Знати, чи хоче він у майбутньому нових дітей,
Як той, з дитбудинку,
З мізком у шкіряній кишеньці на плечі,
А не в черепі, як у всіх.
І при цьому життєздатний.

7

Наша проблема, панове, записана у періодичній таблиці елементів: двісті тридцять дев'ять, плутоній.

Постійно розпадається, змінюється, знервується, труситься, не слабнучи
Викидає ядро гелію кожні сорок дві секунди.

Швидкість дротика: двадцять тисяч кілометрів на секунду.

Якості снайпера, знехтувана сутність, вкрай нетривка.

Військова зброя.

Проникла в людина, її уже не позбудешся.

Наша проблема втратить половину своїх нервів через двадцять чотири тисячі триста вісімдесят шість років.

Наша проблема близька до нуля, панове.

Хіба що на нечутній частоті.

8

Діра зводиться нанівещь
Впродовж двохсот сорока тисяч років.

Двісті сорок тисяч років тому вона перестала стягуватися.
Двісті сорок тисяч років тому вона позбулася нервів.

Залп плутонію.
Кожні сорок дві секунди безкінечно мала куля
Вражає верхівки клітин і матерій.

Скільки важить ядро гелію?

Спалах, кожні сорок дві секунди.
Спалах, кожні сорок дві секунди.

Хіба що щобнебудь – життя –
Утомиться.

9

Засівайте свої землі дірами. Бронюйте їх.
Наглядайте за ними безперервно.

Ви кажете: ситуація під контролем, системи безпеки полюють на паразитарні сигнали. Ви дихаєте.

Поки ви дихаєте, поки ваш нагляд вічний,
Поки людина може сказати:

Я зайнятий, не ходіть навколо мене.
Я зайнятий, я слідкую за голковим вушком.
Я вдивляюсь у лігво монстра.
Не можна кліпнути й на секунду.
Я вдивляюсь у чорне око лігва монстра.

А там нічого не видно.

10

А потім одної похмурої неділі
Чи десь у западинці на лікті темної ночі.
У п'ятницю пізно, далеко за північ
Думка вас зраджує.

На секунду ви перестаете дихати за протоколом.
На секунду, а монстр вже знає.

Ви відвели погляд на секунду, а може й менше секунди.
Діра про це дізналися.
Тої ж миті око лігва – це бездонний крутоворот.

Монстр відкривається, він відчинивсь.

Час це зрозуміти, уже запізно відпускати
Не знати яку кнопку.

11

Сталося.

Хату одного чоловіка ховали на його очах.

Ховали хати, криниці, дерева, ховали землю.

Її нарізали, згортали в рулон і закопували.

Сталося.

У людства не буде досить часу, щоб витерти Чорнобиль.

Щодо того, щоб його забути,

Є ще це людське пюре, з якого в умовах нагальної потреби приготували мазь.

Ми наближаємось до гігантської виразки.

У людства не буде досить часу, щоб закупорить Чорнобиль.

НЕ ПРИТУЛЯЙТЕСЬ ДО НЬОГО ЖИВОТАМИ

12

В неділю 27-го квітня
Автобуси евакуюють місто Прип'ять, сорок вісім тисяч жителів
Намагаюся уявити

Рахую в автобусах
Як напхати по шістдесят осіб, таких автобусів потрібно аж вісімсот.

Людам нічого не кажуть, їх вивозять на кілька днів.

Чихання монстра притрусило їх плутонієм, а вони того не знають
Місто втрачене, насправді, місто втрачене.

Безпека шойно розійшлася по швам
Лігво налягає на краї, безшумно, розтікається у траві,
Цілує волосся, пташки падають.

Око монстра засвітилось, його сердечко б'ється, таке темне,

І НЕ СМЕРДИТЬ.

13

Заборонено збирати соснові голки.

Випас тварин дозволено, тільки якщо трава вище десяти сантиметрів.

Використання лісу, як для опалення, так і для добування смоли, заборонено. сіно дозволено тільки для робочих коней.

Заборонено використання навозу як добрива.

Постійне проживання населення заборонене.

Присутність осіб без спеціальної перепустки заборонена.

Вивіз за межі Зони

Землі, глини, піску, торфу, лісу, лікарських рослин, грибів, ягід та інших дарів лісу,

За винятком зразків, необхідних для наукових досліджень,
Заборонений.

14

Хай як не вимикай те світло, хай як не стікай потом та кров'ю,
Снайпери з підрозділу «Плутоній» не вдягнуть свої намордники:
Тонни дрібничок викинуті в повітря, призначені збивати з ніг
Дев'ять тисяч поколінь.

Вони грають за іншими правилами
Вони грають свої партії спільно з іншими радикалами періодичної таблиці:
Цезій, тритій, кобальт, уран
За номером двісті тридцять скількісь
Термін розпаду: чотири мільярди років.

Людина – це жорстка істота, повна ресурсів.
Здатна прорахувати подібні речі і навіть покопирсатися там, але
Я не знаю

Треба було втерти один мільйон чоловіків у виразку Чорнобиля.

15

Знаєте, я думаю, що рослини з цим справляться.

Мутація ДНК, її диктати...її примхи...промовляють усе майбутнє.
А ми й не здогадуємось.

Ви знаєте,
У нас добре виходить заповідати своїх монстрів дітям.

Заповідати своїх монстрів дітям у нас вийде гірше,
Ніж у *чхмари* Чорнобиля.

Рослини з цим справляться.
Навіть почервонівши. Навіть подурівши.
Рослини не забивають собі голову.

Допоки ми не зациклились на певній ідеї про себе, ми виплутаємось.

Ми повинні.

Вовчків. Зона 4. Сидить молода жінка.

В колисці, що мала б бути інвалідним візком.

Ця уражена мете траву. Мете траву.

Де, навіть у божевільному світі, можна побачити, що хтось мете траву?

Яке дурне заняття, мести траву.

Віник заражений. Ти його викидаєш.

Відро заражене. Ти його викидаєш.

Звалище заражене. Ти його палиш.

Дим заражений. Ти його палиш.

Зверху падає дощ. Ти його палиш.

Дим потрапляє в траву. Ти її палиш.

Потім ховаєш її. Ти її ховаєш. Земля мовчить. Ти її ховаєш.

Але зверху падає дощ. Аж до криниці. Ти її ховаєш.

Останній у ланці – це звичайний мужик. Ти його ховаєш.

Колишній з руської планети.

Ти його цілуєш.

17

Я не знаю, що було б у наших животах, коли ми спускались у тріщину Чорнобиля, якби зірка Сонце не наглядала за нами.

Жах?

Сталася аварія на четвертому блоці.

Пожежа. Збитки.

Смерті. Тридцять одразу.

Треба було очистити землю від невидимого зла.

Потрібно було відселити корів, бабусь.

Треба було помити землю.

Нарешті розуміємо: нас атаковано, зсередини, з центру.

Відправляємо туди величезні масиви

Тонни й тонни

Спиртного!

Приїжджаємо до Чорнобиля трохи озброєні.
Приїжджаємо на фронт. З опущеним забралом. Кентаври Європи.

На чорних паперових конях, полохливих, з надзвичайних свідчень. Жахливі тварини. Чорні, як темна вода. Дрижить земля. Всередині реве швидкість. Тисяча ротів під шкірою, тисяча гострих виразок, тисяча чорних днів. Переходить зі стружки. В галоп. Новий бич, така біда. Кирилична стружка першої глави. Нової біди. Покриє нам шкіру. Ми зробили наших коней з уламків людських. Ми вигодували їх грозами. Поставили їм на чоло безпрограшну формулу Голема.

Кентаври.

Напівти, напівінший, з цього руського землетрусу.

19

Зараз тихо усе.
Закінчилась війна.
Все сохне, здурівши:
Подайте на все це кілька літочок із свинцевого сонця...

Витонченість проглядає з березового листа.
У вікні однієї квартири, десь у імперії
Чоловік оглядає себе за завіскою.

Він сів і зітхає.
Життя продовжується (ось побачите), та без нього.
Без Анатолія, вже померлого, без Бориса, без Саші.

Колька заходить час від часу

Що їм одне одному сказати?

20

Потім його стан різко погіршився.
Він більше не міг поворухнути ні ногами, ні руками
Він більше не міг сам ні їсти, ні пити.

Його ноги вкрились екземою. Лікар мені пояснив, що це викликано розпадом кісткового мозку і що це кінець.

Він лежав шість місяців. Можна сказати, він майже розклався заживо.

Усі тканини почали розкладатися, так що тазові кістки показалися.

Його страждання полегшити намагалися уколами, таблетками. Та на тілі не залишилось місця для уколів.

Кістки оголилися. Все його тіло згнивало.

Все його тіло згнивало.

Все його тіло згнивало.

21

Витонченість проглядає з березового листа.

Крім того,
Хвилинна стрілка мала зробити крок назад тридцять сім мільйонів разів.
Двадцять років.
Зараз тихо усе.
Здається, війна так далеко.

Пташки втратили відчуття часу, де день, де ніч.
Колгосп більш не продає.
Цілі села зникли з мапи.
Ми їх поскидали у ями.

Плутонієвий годинник тріщить, як у Гейгера.

Людський час відкочується назад.

22

Вози, запряжені кіньми, радіють з винаходу шин.

Цукерки пристають до хромованої обгортки.

Вантажівка не приїхала за молоком.

Рівень цезію на землі вимірюють портативним апаратом.

Чверть магазину – алкогольний віттар.

Повітря – прекрасний провідник для мобільної телефонії.

Жінок складає навпіл на картопляних полях.

Нова машина – незнайомий посланець.

Сифіліс, дика квітка внизу.

Міліція вас береже.

Бабусі хиляться на лавках.

Коти щось чують.

Діти падають з лелек.

Ми вивчаємо слова зародження людини, слова на пальцях.

23

В момент, як я з вами говорю, там було щось на зразок мови в мові, що нам лизала руки.

А ми були брудні, спрагли, не знаючи цього.

Ми думали...

Наші запаси соларки, процесори наших машин, наше фундаментальне здоров'я,

Я вже не знаю,

Щоб ми впевнились, що колючий дріт забороненої зони поїв, як і всюди, загальний оксид?

Чи на рівнині так само тріскуче?

Чи щось матеріальне пожувало землю?

Чи відклала чорнобильська тварюка личинки?

Чи тимчасовий панцир потріскався?

Чи діти й досі хочуть вирости?

Чи, вийшовши з наших західних газових оболонки, ми збережемо десь

Почуття розгортання?

24

Ми приїхали на чорних конях. У їх грудях копошаться слова мільйона чоловіків, язик кипить.

Якнайшвидше, як тільки дізналися
Похоронний дзвін добрався до нас двадцять років.
Хоча Чорнобиль недалеко.
Але ж йому треба було надолужити втрачений час
На спині непевних книжок. На спинах щілиноподібних людей.

І спішившись з наших кентаврів, нам лизали обличчя, хотіли побачити
людське під багнукою. Хотіли знати, чи...
Гей! Життя продовжується?!
Ми ще родичі після всього?

А ми, що вийшли з західного лона,
Чи ми ще родичі після всього?

Та

Коли ми впевнились, що інший – такий самий,
Скільки ж було обіймів там,
У цей самий момент.

Сигнал зірки Чорнобиль проходить крізь двадцятиріччя кривого космосу, щоб
потрапити в наші обійми.

Сигнал зірки Чорнобиль проходить крізь двадцятиріччя кривого космосу, щоб
потрапити в наші обійми.

Сигнал зірки
Проходить крізь
Наші обійми.

26

« Зязуля »

Тут нічого дивитися. Нічого відразливого.

Є незначна слабина.
В постаті вартового.
Чи щось у системі
Гематома.

І зона навколо лігва – тепер сама лігво.
А пил і вітер
Стелять нову зону нового лігва.

Тут нічого дивитись.
Нічого відразливого.

Але монстр Чорнобиль вийшов. Чорнобиль в повітрі.

Скажіть про це дітям.

По шкільному коридору йде Вася. Василь Мовчан.
Він шкутильгає. Він курить. Він проходить по низу. Під паркетом.
По пустці внизу. Їх було сто двадцять три.

Василь Мовчан переміщує сто п'ятнадцять хлопців. Прив'язаних до нього. Під паркетом. Шкільного коридору. Майже безшумно.

Він нічний сторож. Семеро ще живі. Між примарами. Вночі.
Товариші, чоловіки рідинної армії.
Пожежні ходили по вогкому паливу.
І не здогадувались.

Колись ми побачимо – так, як я вас зараз бачу, -
Енергію, що бризкає на живих.
Побачимо, як іграшка цього мільйона людей
Передає відтінки темряви.

29

Як побачимо ведмедика зі стуса дитячих іграшок, якого автобуси згидували чекати, переслідувані жовтухою.

І велику ведмедицю бабушок з їх новими зубами.

Й путаного фантома котів.

І як весняна орбіта зігріває долоню долини.

І як цифри біжать наввипередки, аж до запаморочення.

Траєкторії – величезні, віддалені аж до округу Майбутнього.

Й саміт експертів, що заявляють:

Панове, сходимо на берег!

На конференціях дресирувальників ведмедів говорять закодованою мовою, до якої ми ще не створили необхідний переклад.

На чемпіонаті добровільних потерпілих від корабельної аварії.

Агов.

У нас є наші сучасні хижі організми.

Я не зміг би, як Канта*, вписати їх назву у поему. Спитайте ваших депутатів.

Це вільні радикали, форми життя, звільнені від земної поверхні.

Ми забули ту пару ляпасів та копняків під сраку, які мали їх породити на світ.

Вони автономні.

Десь один освічений муж каже:

«Ця аварія зашкодить бізнесу; я зроблю дзвінок і почнемо; трохи вправності, і ми продамо результати експертизи навіть руським.

А якщо зможемо показати, що плавка реактору коштувала життя, скажімо, тридцяти погано підготованим пожежникам, ми виймемо з себе колючку ядерного ризику.

Щодо іншого, хто визначає норми? Ми, освічені мужі.»

*Канта – соліст гурту «Noir désir»

Ми закриваємо в ящик очне яблуко монстра, що вихнуло.

Весняна орбіта гріє долоню долини.

Перетинаємо зону, прикипівши до вікон, наші монстрики хочуть побачити.

Не довіряй циклопу.

Навесні око вибухає і вивільняє гамети.

Вони ніколи не потрапляють в природу...

Це наші лабораторні тварини.

Наші монстрики хочуть побачити, як справляється їх дідусь.

На сонці, ми дозволяємо їм прикипати до вікон, безголосо кричати.

Як же ж вони не звикли радіти.

Тепер,

Як ми звідти повернулися
Потрібно було б закупорити діри
Усіма хутряними серпанками чорної ночі
Дивитися сни з усіх сил.

Поробити ремонт по усіх закутках, накидати свіжих в'язок сил, повні лопати
зв'язки, допастися до збережень «на чорний день».

Збунтувати війська ангелів, що ми їх ховали у дітей.

Ми відкрили форму життя на Володарці, маленькій планеті в передмісті
Чорнобиля, чорній зірці, що змусила говорити про себе у тисяча дев'ятсот
вісімдесят шостому році.

Про що ти згадаєш?

Це ім'я, Чорнобиль, не мало б ніколи дістатися до нас, хіба що як ім'я музиканта. Чи астронома. Чи видатного письменника-п'янички. Чорнобиль увійшов у мову: новий вид монстра.

Зеленкуваті ляльки в некротичних прип'ятських квартирах живуть своїм життям. Що нас більше не стосується.

Образ чоловіків, в їх самурайських обладунках японських нетрів.
Вони бігають по дахові реактора № 3.
Треба повернути тварюці її фізіологічні рідини.
Уперше в загальній світовій історії
Ми руками збирали
Уран,
Роздратований вкрай.

А що інше?

Важкі військові гелікоптери припнуті на полях. Неторкані і бичачі.
Саркофаг монстра під снігом: хочемо показати, що він не тане.
Діти в сирітському будинку. Діти, що їх не впізнали власні матері. І не без причини.

Знаєш, ми тут на краю знайомого світу.
Гості співають у садку на честь хрестин маленького козачка Тата Славіка.
В резервації досить добре живеться.

Присутність звіра, як таємничий хід вечірнього поїзда на беззаперечному схилі надвечір'я.

Ми тут бідні.
І ми в авангарді.

П'ятсот тисяч дітлахів живуть на заражених територіях.

Вони вже старі. Погано функціонують.

Ви таких не захочете.

Ви таких не захочете мати у себе.

Ми не впевнені,

Що вони наші.

Ми не були настільки впевнені, щоб бути їхніми.

Як вам сказати...

Любий монстре,

Дякую.

Що зацікавив моїх монстрів

Сповзанням людини.

Пішли...

Сирена реве, сигнал, півтори хвилини, хлопці.
Вперед, два помаху лопатою
Сирена! Тікаймо... Кидай усе!

Дев'яносто секунд на даху
Вишморгувати неможливе
Твої Дев'яносто секунд, кинуті в прискорювач частинок.

Ми тут перетворюємо повільність.
Ми тут помираємо з нічого.

З самого початку ніжності
Думаємо про когось іншого, деремося на драбину, не знаємо

Нас щойно віддано на попіл.

« Пасаж »

Людська історія відкручується назад
З року шостого вісімдесят дев'ятсот тисяча квітня двадцять шостого
П'ятниці
Першої години двадцяти трьох хвилин ранку.
Три. Два. Один.

Людського часу не досить, щоб подивитись цей фільм цілком.

Розрив ядра генерує анти час.
Або відкочування назад захищає живих.
Або життя нас любить. Я не знаю.

А тепер уже час.
Час вимкнути світло. Чи закрити очі.
Або життя нас любить.
Я не знаю.

39

Любий монстре,

Я бачив –
Були часи –
Потужність Вашого чхання.

Воно не пройшло непоміченим для мене.
У мене всередині численні тріщини.
Чи Ваш приклад демонструє
З моїми надокучливими дрібничками.

Був час,
Щоб я витяг їх на сонце,
Ось ці.

40

26 квітня 1986 року
Реактор № 4 атомної станції
В Чорнобилі, Україна,
Європа,
Земля,
Додолу кидає шапку. Чає.

Він не прикрився рукою.
Мільйон людей прикриваються своїми.

Цей жест несумісний з жодним навмисним рухом людської породи.

Ця новина неприємна.
Всі ці речі неприємні.
Не мають винуватців.
Це так.

41

Серце Совету розчинилося.
Директора стації засуджено.
Зону зачинено.
Там вмирають з нічого.

Корови дають молоко, лігво дає монстра.
Віра дає нам хліба, горілки,
Своїх пісень тих часів.

Час ще побачить світанок нового всеїдного виду, ще більш пропашого, ніж наш.

Я не знаю, що варто на це сказати,
На новітній стадії людства.
Якщо забути про збитки.

Ой скільки ж там було обіймів,
Коли ми впевнилися, що інший
Коли ми впевнилися, що інший – такий самий.
Задуває свічки на тій самій річниці.

Коли ми впевнилися, що інший був живий.
Душив у обіймах,
Що у нього є майбутнє.
Коли ми впевнилися, що інший – це форма майбутнього.
Коли ми зрозуміли, що він був цим для нас.

Скільки ж було обіймів.

Там, у передмісті знайомого світу.

У передмісті знайомого світу.

Омега

І в понеділок уранці четвертого тижня

Ми тут бідні

І ми в авангарді

Дев'яносто секунд на даху
Вишморгувати неможливе.

Все його тіло згнивало.

Я не знаю

Тут вмирають з нічого.

Але коли ми впевнилися, що інший був такий самий

Або життя нас любить.

Я не знаю.